

Gledališče

Karaoke

režija Jure Novak

Mestno gledališče ljubljansko

★★★

Z vprašanjem sreče oziroma družbenega diktata srečnosti se Novak v avtorskem dramskem tekstu *Karaoke* ne srečuje prvič. S srečo kot inherentno vrednoto – v odnosu do depresije – se je ukvarjal že v performativnem odrskem delu *Zato sem srečen* (2011). Vzporednice med deloma so nakazane že s ponovitvijo v opisu predstave; prvi odstavek opisa *Karaoke* je enak opisu *Zato sem srečen*.

A če se je Novak v *Zato sem srečen* z imperativom srečnosti ukvarjal skozi deloma fiktivno avtobiografijo – v kateri je enako kot v črvih posegel po elementih znanstvene fantastike – ter se družbenega lotil s podajanjem osebnega izkustva, se v *Karaoke* srečujemo s prikazom družbe, v kateri se imperativ srečnosti udejanja. Za to je zaslužno podjetje *Wormtech*, ki patentira črva, ki ga oralno zaužijemo, nato pa se nam prisese na možgansko deblo in poskrbi, da je kemično ravnovesje v možganih vselej skladno s srečnostjo.

V kapitalizmu se za imperativom srečnosti skriva imperativ produktivnosti ter politični pasivizaciji; samorealizacija, ki naj bi predstavljala vrhunec srečnosti ter izpolnjenosti, je pogosto sopomenka visoke produktivnosti in družbene koristnosti ter nekritičnega soglašanja s kapitalističnimi ideali. Odlično kritiko tovrstne kapitalistično vsiljene srečnosti ponuja epizoda nanizanke *Simpsons, The Good, the Sad and the Drugly*, v kateri Lisa Simpson trpi za novakovskim »depresivnim realizmom«: trpi za depresijo, ki je posledica zaskrbljenosti ob ekološki krizi ter družbenih nepravilnostih. Lisi je predpisano zdravlilo ignorital, po katerem postane srečna; ne zaznava pa več nobenih družbenih problemov.

Prav to pa je ključen moment, ki v *Karaoke* ni zadovoljivo razdelan: v drami ni niti ene osebe, ki bi vzela črva in podala svojo izkušnjo; ta izkustva so nam dostopna le iz druge roke – od ljudi, ki črva ne želijo vzeti, saj se ne želijo odreči doživljanju negativnih čustev. A kolikor lahko sklepamo po

njihovih pripovedih in inscenirani izpovedi ene od zaposlenih v *Wormtechu*, ki je črva sicer vzela, a najbrž ni povsem zanesljiva pričevalka, saj moramo pričakovati, da deluje v dobro podjetja, ni videti, da bi osebe, ki vzamejo črva, zapadle podobnemu stanju kot Lisa z ignoritalom: osebe, ki vzamejo črva, naj bi bile sicer »vse enake« in nekako medle, a dejansko naj bi se v družbi, kjer ima večina oseb črva, izkoreninili vojne, pohlep, nasilje, kriminal ter nestrpnosti – izvemo tudi, da je družba pretežno prešla k rastlinski prehrani. Srečnost je pri Novaku na precej nejasen in nerazdelan način tako povezana s pacifizmom, konstruktivnim reševanjem nesoglasij ter izkoreninjenjem praktično vsega, za kar so se kdaj zavzemala družbena osvobodilna gibanja. Na tem mestu se kritika iz kritike kapitalizma prelevi v kritiko transhumanizma, posredno pa tudi ciljev številnih osvobodilnih gibanj – idejno izhodišče postane nejasno; ključno postane namreč prav vprašanje individualizma – individuum se očitno vzpostavlja prav prek neprijetnejših čustvenih stanj (»vsi, ki vzamejo črva, so enaki«) – s čimer predstava nekako pristaja na to, da je vsakršen individualizem, tudi takšen, ki ohranja stanje vojn in zatiranja, »boljši« od tehnološko vzpostavljenega egalitarizma in pravičnosti.

Ključno je tu ravno to, da predstava ostaja nejasna glede tega, kaj konstituira jaz in kaj konstituira srečo – je le-ta občutek, stališče, perspektiva? *Karaoke* nakazujejo kritiko »politične korektnosti«, kapitalizma, patologizacije negativnih čustev ter imperativa sreče, a obenem to počnejo na precej idejno zmeden način. Na ravni besedila najdemo preveč balasta: veliko se govori in malo pove. Glasba, ki zajema velik del minutaje predstave, ustreza tonu in potrebam dramskega besedila, ki se odvija v karaoke baru in daje želeni vtis »že slišnosti«, četudi gre za izvorna, prvokrat uporabljena glasbena dela Uroša Buha. Glasbeni aranžmaji so v predstavo dobro umeščeni.

Karaoke so prijetna, lepo tekoča predstava, ki pod vprašaj postavlja samoumevnost naših želja, a na idejni ravni ponuja vse preveč nejasnosti ter premalo domišljenosti.

ANJA RADALIJC

FOTO PETER GONDANI

Karaoke so prijetna, lepo tekoča predstava, ki pod vprašaj postavlja samoumevnost naših želja.